

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația: Oradea, Parcul Ștefan cel Mare No. 8.	Apare la 1 și la 15 a fiecărei luni	Abonament: Exemplarul 5 Lei Pe un an 200 Lei
--	--	--

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 2841—1928.

Publicarea ștolarului.

Venindu-Ne la cunoștință, că în unele locuri nu s'a publicat ștolarul uniform fixat în anul trecut din partea Ordinariatului, lăsăm din nou, ca în toate parochiile și filialele cu biserici, în proxima Duminică după primirea acestui ordin, ștolarul să fie publicat din nou în biserică la sfârșitul sf. Liturghii. Despre executarea acestui ordin oficiile parohiale vor înainta pe calea oficiilor protopopești raport iscălit de preot și de primcurator.

Oradea, Șed. Cons. din 12 Octomvrie 1928.

Nr. 2894—1928.

Achitarea impozitului global.

Lăsăm tuturor preoților Noștri, cari au retribuțiuni dela Stat, ca până cel mult în 20 Novembrie crt. să prezinte Oficiului administrativ al fundațiilor diecezane chitanțele referitor la achitarea impozitului global pe întreg anul 1928, căci fără acestea chitanțe Administrația Financiară nu ne va achita salariile preoțești pe trimestrul Octomvrie—Decemvrie crt.

Oradea, la 16 Octomvrie 1928.

PARTEA NEOFICIALĂ

Adâncirea vieții religioase.

După războiu, acest vâlmășag nu numai al popoarelor ci și-al conștiințelor, convingerea religioasă, cu toate aparajele contrare, n'a perit, ci în unele privințe s'a chiar dezvoltat și întărit. Dovadă jertfele însemnate ce le aduc fiii Bisericii, țrani și intelectuali, în bani, odăjdii sacre și contribuiri la împodobirea lăcașurilor Domnului. În dieceza Orăzii numai, de doi ani, s'a consacrat și împodobit mai bine de 10 biserici; lucru costisitor. Și multe sunt în pregătire.

Se vede deci că lumea e convinsă din ce în ce mai mult despre necesitatea ființei supreme, despre datoria de-ași expia păcatele și aș face favorabilă Dumnezeuirea. Un semn bun și îmbucurător, în butul tuturor încercărilor celor răi de-a insteina pe oameni de Dzeu.

Dar în fața acestui fenomen îmbucurător ar fi neglijență din partea celor chemați a rămânea tot la cele vechi, la cele patriarhale. Lipsei de Dzeu, setei după mângăierile religiunii, trebuie să-i corespundă și zelul nostru. Preoții trebuie să se miște, să fie agili și zeloși în a stâmpăra setea și a da hrană îmbelșugată celor ce-o doresc.

De aceea metodele de pân'aci nu ajung. *Trebuie să punem baza unei religiuni de convingeri acum când momentul e prielnic.* Prin urmare nu numai predică și catizează sânguincioasă, chiar mai sânguincioasă decât pân'aci, ci introducerea de noi metode folositoare, recomandate cu atâta căldură și înțelepciune și de către Episcopul nostru diecezan, vor fi a se pune în aplicare. Intr'aceste mai principale:

1. *Deschiderea bisericii și peste ziuă, ca credincioșii să poată intra și cerceta pe Isus în Preașf. Sacrament.* Acesta e un mijloc a cărui importanță pare a nu-l înțelege toți. Dezvoltarea credinței în prezența reală a lui Isus în Sf. Euharistie, e de covârșitoare influință asupra vieții creștinești întregi. Chiar și devoțiuni permise și aprobate de Preav. Ordinariat vor fi de-a se face, pentru a întări credința comună a credincioșilor și pentru a dezvoltă pietatea lor.

2. *Introducerea obiceiului de-a sta la anumite ore în scaunul de mărturisire* va fi un alt mijloc însemnat de-a promovă viața religioasă a credincioșilor. La noi sunt mai puține mărturisiri, pentru că



credincioșii nu se pot mărturisi comod și când vreau, parte pentru că nu este oră anumită pentru mărturisiri; parte pentru că nu este în biserică un loc potrivit și comod pentru a se mărturisi. Am luat spiritul catolicismului, dar n'am luat și mijloacele practice pentru a-l putea susține și alimenta. Voim să fim buni catolici și religioși, dar mijloacele nu le vrem; a nu vrea însă mijloacele înseamnă a nu vrea nici scopul. În privința aceasta mai avem mult de adaptat.

3. *Conferințele, șezătorile literare religioase* încă nu pot lipsi din programul unui preot, care vrea să-și facă datoria bine. Pentru această însă trebuie studiu, sârguință, zăd.

Și aici venim la partea cea mai delicată a lucrului: *nu se cetește la noi, nu se face colportaj*. În privința aceasta e mult de făcut, căci încă nu s'a făcut aproape nimic. Până ce nu vom obișnui poporul și intelectualii să citească, să citească cărți bune, instructive și folositoare sufletului, până ce nu vor fi abonați la „Unirea Poporului“ cel puțin 10-20 din fiecare comună, până când nu va avea parohul bibliotecă parohială și în filie și în parohie, care să fie citită asiduu și îmbogățită an de an, nu și-a făcut datoria cum trebuie.

Avem toată nădejdea în conștiințiozitatea preoților noștri, cari își știu și-și fac datoria când li-se cere. Dar mai avem de spus un cuvânt și credincioșilor. Ei au datoria, mai ales la orașe, a căuta contactul cu preoții, a lua parte și a sprijini manifestațiile religioase. Căci fără sprijinul lor, *nu bănesc, ci moral*, degeaba cele mai frumoase predici, cele mai instructive conferențe, totul rămâne zadarnic.

Prin colaborarea comună a preotului și a credincioșilor, prin aplicarea și folosirea mijloacelor de ambele părți, vom ajunge la acea adâncire a vieții religioase, care ne lipsește și care trebuie s'o ajungem spre mângăierea și bucuria sufletească a noastră a tuturor.

P. Dr Tăutu.

Catechizarea.

Iată o problemă ce-și are din nou actualitatea.

Mă gândesc însă, că oare cum e privită din partea noastră a preoților. Pentru unii poate că este o greutate, alții o privesc cu nepăsare, și cred că puțini sunt cari o privesc de o datorie sfântă și nobilă.

De acea cred că nu v'a fi fără de folos ca să răsfoim „Actele și Decretele“ Sinodului nostru diecezan ținut la anul 1926 unde în Decretul XVIII cu privire la catechizare se prescriu următoarele:

„Cea mai nobilă chemare în lume e acea ca să dai creștere copiilor și să făurești din ei suflete sănătoase, fericite și mulțumite cu sine. Interesul bine priceput al Bisericii cere utilizarea tuturor mijloacelor cari promovează educația cât mai de-

săvârșită a copiilor. Și între aceste mijloace cel dintâiu este creșterea religioasă, traducerea în viață a doctrinelor creștine și a preceptelor morale-creștine. Cultivarea creștinismului practic în educația generală a elevilor este chemarea frumoasă a catechetului. Educația și instrucția religioasă depinde deci în primul rând dela catechet.“

În urmare nu fără rezon se zice că dispoziția sufletească a catechetului precum și interesul viu ce-l poartă față de studiul religiei are o înrăuțită covârșitoare asupra educației religioase.

Catechizarea făcută de mântuială nu numai că nu aduce nici un rezultat, la din contra va fi primită din partea elevilor cu indiferență, va fi o oră de plătiseală, fără vre-o savurare ale adevărilor creștinești. Iar catechetul rămâne liniștit în conștiința sa că și-a făcut datoria? Dureros!

Dar mai e ceva.

Vine D-l învățător care le lovește în cap toate cele spuse de catechet, — mai ales dacă între învățător și preot domnesc relațiuni reci, să nu zic dușmănie, — astfel că bietul copil rămâne cu totul zăpăcit; nu știe de cine să asculte, cui să-i creadă, învățătorului ori preotului.

Și tu ca preot rămâi liniștit în conștiință, justificându-te că ți-ai făcut datoria? Sârmană conștiință!

Să nu zicem nimic despre atari preoți cari catechizarea o lasă în grija învățătorului, fără ca el să țină măcar o singură oră în decursului anului? Sunt vrednici de ocară.

În urmare catechizarea nu trebuie să o privim ca ceva impus prin paragrafe de legi ori dispozițiuni de ale mai marilor noștri, ci de o *datorință sfântă ce o are fiecare preot în baza oficiului la care s'a angajat de a învăța a sfinți și a conduce sufletele la mântuire*.

Dacă zelul nostru de catecheți va fi alimentat de dorul ferbinte și desinteresat de a mântui sufletele, atunci cu siguranță că vom rezista ori cărei surprize a viitorului și nu ne va fi frică de „Laicizarea învățământului.“

Ar fi timpul suprem ca să ne trezim și noi în aceste zile grele din letargia și lenevirea tradițională, să muncim cu toții la creșterea fiitorilor fii ai bisericii și ai neamului.

P. Virgil Munteanu.

— **Cele mai populate Universități.** „L'Osservatore Romano“ sub titlul „Spigolature“ publică, că înainte de război cea mai căutată Universitate era „Sorbona“ din Paris cu cei 16—17 mii de studenți; Berlinul 14 000; Moscva 10.000; Viena, Petersburg cu 8.000. Azi situația s'a schimbat; recordul îl duce Universitatea din New-York care are peste 32.000 de studenți; Parisul 22.000; Universitatea catolică din Montreal în Canada 21.000 de studenți, Berlinul 12.000; Bucureștii 11.000; Moscva 10.500; Viena 10.000.

Muzica și preotul.

În vederea unei pastorații cât se poate de rodnice, tinerii seminaristi, pe lângă științele teologice, mai au să se ocupe și de studii auxiliare, cum este: pedagogia, dreptul, medicina, etc. Bine fac. Multe trebuie să știe un preot în pastorație. Nu se face însă artă, cu toate că mari toloase ar putea trage din ea preotul. Mă restrâng la arta muzicii. Fiindcă mulți, mai ales cei tineri, se plâng, că nu știu n. u. zica, m'am gândit că ar fi bine să se facă în Seminar educația muzicală a preoțimei noastre. Din cultura muzicală ar trage foloase mari. Mai ales azi când toată lumea se ocupă de cultură, preotul nu se poate lipsi de acest mijloc de propagare a culturii.

Vedem cum lucrează învățătorimea. Cercuri culturale, șezători, serbări cu conferințe și muzică. Cinste lor și recunoștință.

Însă preotul nu e permis să stea nepăsător, pasiv. Precum în trecut, așa și în prezent și viitor, preotul are să fie factor de cultură și îndrumător a tot ce e frumos și nobil.

În toate acțiunile culturale, muzica s'a dovedit un mijloc de progare foarte bun. Preotul fiind om de cultură, e absolut necesar să știe muzică.

Trebuie să știe pentru el și pentru credincioșii săi.

E necesar să facă preotul muzică, pentru că cu ajutorul ei va ocoli multe păcate, se va debarasa de multe obiceiuri rele, se va reține dela rustificare.

De fapt, pentru un preot, fie la oraș, fie la țară, nu este o distracție mai plăcută decât muzica. Ce plăcere să stai de vorbă cu marii compozitori, vorbind limba neprihănită și ideală a melodiilor! În muzică nu citești, nu auzi vorbe urite, necuviințe, injurături, fățarnicii, lingușiri, minciuni etc. În muzică vorbești fără cuvinte.

Preotul muzicant, în loc să meargă la cafenea, la club, cinematograful dubiu; în loc să petreacă vremea cu flăcăriri, intrigării; în loc să fie agent politic, cu cât ar fi mai bine să mediteze asupra unor compozitori, să colecționeze câteva cântece populare îmbogățind astfel folklorul muzical.

Câtă bucurie am simțit în familia unui preot tinăr! Doamna sta la pian, iar părintele cânta la vioară frumoasa „Baladă” a lui C. Porumbescu, în jurul lor Steluța adormea pe „Mimi” în brață, iar Ghiță își aranja „soldații”. Câtă pace, câtă bucurie e în atmosfera aceasta! Departe de lumea sgomotoasă a orașelor, între dealuri cu multă verdeață; la poalele pădurilor cu multe paseri stau mulțumiți în lumea melodiilor. Modești și veseli, mulțumiți cu soarta lor. Iată fericirea!

Și m'am gândit, ce bine ar fi dacă o așa viață s'ar petrece în casa fiecărui preot!

Eu sunt convins, că cei mai mulți dintre preoți

doresc să știe arta muzicii. Dorința aceasta a fost totdeauna la preoții noștri. Deaceia își trimiteau copiii să învețe ceva muzică. „Dacă eu n'am putut învăța, cel puțin să știe ei”.

De câte ori am văzut părinți ascultând în liniște cântecul copiilor veniți dela școală! Și ce distracție plăcută era pentru ei să asculte cântecele „studentilor”.

Muzica afară de a te distra, mai are darul de a-ți oțeli intelectul. Cum lucrează facultățile intelectuale când omul cântă, numai muzicantul o știe. Chiar pentru că lipsesc cuvintele, omul își forțează mintea să înțeleagă tot ce vrea autorul. Și forțarea aceasta oțlește inteligența. Tot omul inteligent e muzicant; iar muzicalitatea dovedește inteligență. Cel ce nu-și cultivă inteligența, se rustifică. Vai de preotul rustificat. Fără muzică însă te vei rustifica.

Dar nu numai pentru sine trebuie să se ocupe preotul de muzică, ci și pentru credincioșii păstoriți de el. Muzica are o influință foarte mare asupra sufletului omului. Îl îmblânzește, îl face răbdător, milos, potolește patimile etc. Toate însușirile acestea de noblețe, preotul trebuie să le planteze și în sufletul credincioșilor săi.

Ce impresie rea îți face o biserică lipsită de un cor; cântecele lăsate pradă unor nasaliști rustici! Sufletul omului dorește frumosul. Deaceia cu plăcere asistă la Liturghia cântată de un cor. Imnele liturgice cântate frumos te apropie de Domnul, îți șoptesc lin să fii mai bun și iubitor de Dzeu și de oameni.

Preotul muzicant lasă amintiri neperitoare în comunele păstorite de el. Cu multă duioșie mi-au amintit niște oameni de un preot, care, deși a stat puțin în satul lor, a făcut un cor cu ei.

„De-am ști unde-i, l-am rugă să vină iar la noi”. Nu i-ar denega lecticalul, ci cu cea mai mare trageră de inimă ar asculta de el, pentru că îl iubesc. Le-a făcut bine.

În multe comune am observat, că oamenii sunt mai deștepti, se prezintă mai bine, vorbesc mai frumos, sunt mai curați, neviolenți, nu injură, etc. Am știut apoi că în comunele acestea a fost, sau chiar este, cor.

E lucru preafiresc. Poporul nostru, bun dela fire, trebuie numai îndrumat. Cum? Așa că ai contact cu el mai de multe ori. La cor iară se face multă estetică, se învață cuvinte frumoase, nuanțări fine, prin ce sufletul se cisează tot mereu.

Cât de bine ar putea face preotul această educație! El cu cultură superioară, ar putea să desvolte mai multe nuanțe în sufletul poporului.

Instrucțiunile date în direcția aceasta, în scurtă

vreme, ar transforma satul întreg, fie aceluși ori cât de ascuns de la fața lumii.

Preotul, cu cultură academică, e chemat chiar să facă această educație.

Tineretul educat în felul acesta, la vremea sa, ar fi părinți buni, răbdători, iubitori de Dumnezeu și de oameni, gata de ajută oricând pe cel necăjit. Iar copiii crescuți în astfel de atmosferă abia se poate să nu fie buni.

Or, scopul preotului e să facă din rău, bun; iar din bun și mai bun.

E întrebare însă dacă e realizabilă educația muzicală a clericilor în Seminarii? Eu cred că da. Și nici nu trebuie mare efort. Voință din partea clericilor și puțină jertfă din partea Seminarului.

Și anume. Seminarile sunt în centre, unde se găsește unu, sau doi muzicanți, pedagogi.

Clericii, când intră în seminar, sunt aleși, Prin urmare au aptitudini muzicale. Având bază de la liceu, în cei 4 ani de seminar ar putea ajunge cel puțin la așa grad, ca, în viață să poată adăuga particular; ca să poată instrui un cor de 3, 4 voci paralele sau

mixte. Cu atât mai vădit, fiindcă preotul dispune de timp abundent. Dacă nu s'ar ocupa cu muncă spirituală (lectură, artă), s'ar lăncezi și, ca un neputincios păcătos, în scurtă vreme, ar deveni un învidios, un intrigant.

El, care ar trebui să fie pilda omului desăvârșit, cum se poate să se lase răpit de păcate! Nici unui laic nu-i șade bine, în preot ar fi un adevărat dezastru. Nu vei fi așa, dacă muncești. Munca te nobilitează.

După ce vedem influența binefăcătoare a muzicii atât asupra preotului, cât și asupra poporului, după ce vedem necesitatea ei în pastorație, în propagarea culturii și educarea poporului, trebuie să ne dăm toată silița să învățăm muzica mai ales azi, când sectarii chiar cu ajutorul muzicii vreau să facă ravagii în poporul nostru.

Să ne facem educația muzicală, să înțelegem limba dulce a muzicii, a acelei muzici despre care V. Hugo scrie astfel:

„Muzica e dulce, în suflet farmec lasă, și ca un cor ceresc
Deșteaptă mii de glasuri, ce în inimă șoptesc“.

A.

Plugari dați-vă copiii la școlile de agricultură!

Suntem de părerea, că agricultura în țara noastră trebuie să iasă un avânt, să se desvolte, căci aceasta este temelia ei. Mai suntem de părerea, că preotul nu trebuie să fie analfabet în cele ale agriculturii, ci, precum în toate cele bune, și aici trebuie să știe da îndrumări bune poporului și directive. În acest scop îi recomandăm revista agricolă edată de specialiști numită „Viața la Țară“ ce apare lunar la București (Căsuța poștală 204), abonament 150 și 200 Lei (cereți număr de probă 1), din care și reproducem acest articol ca o orientare pentru toți asupra școlilor de agricultură din țară.

„Secetele cari v-au bântuit în ultimii ani, au făcut ca recoltele voastre, cari se arătau frumoase primăvara, să fie compromise în timpul verii. De ce? Pentru că voi nu știți să luptați contra secetelor: nu cunoașteți binefacerile arăturilor adânci din toamnă.

Bucatele voastre vin pe piață pline de necurățenii (corpuri străine), vi se dă pe ele prețuri mai mici și ne fac și țara de răs, când ele ajung prin străinătăți. De ce? Pentru că voi nu știți să alegeți sămânța, să îngrijiți culturile, să curățiți recoltele.

Semănăturile voastre sunt rău făcute și nu vă mai ajungeți cu muncile. De ce? Pentru că nu aveți toate instrumentele și mașinile cari se cer la plugărie și pentru că nu vi le cumpărați în tovărășie.

Când dă Dumnezeu de nu se fac bucatele sunteți pieriți. De ce? Pentru că voi nu știți cum să

faceți ca, din celelalte ramuri ale plugăriei, să scoateți venit destul și să acoperiți paguba de la recolte.

Și — să nu vă fie cu săpărare — dar multe ucruți nu știți. Nu știți ce să faceți când vi s'a bolnăvit o vită, ori când a dat molima în păsări; nu știți să altoiți un puiete sălbatec, sau să sădiți un pom, etc., etc.

Și voi vreți copiii voștri să trăiască în aceeași neștiință, în aceeași nepricepere ca voi? Voi vreți ca ei să nu știe mai mult decât voi și să nu poată lupta cu nevoile mai bine ca voi? Dar, dacă nevoile sunt din ce în ce mai mari, nu vă este frică că îi vor doborâ? Nu spuneți voi totdeauna că părinții voștri trăiau mai bine ca voi? Vreți voi, copiii voștri să trăiască mai rău decât voi? Dar atunci, mai poate Țara aceasta să meargă înainte?

Nu aveți de cât un lucru de făcut: dați-vă toți copiii la școală, care cum le-a venit vremea și, după ce au făcut clasele primare, dați-i la școlile de agricultură, de viticultură, de grădinărie, de economie casnică (pe fete.)

Fiecare fiu al vostru trebuie să învețe la o școală de agricultură! Numai astfel ei vor putea ști mai mult ca voi, vor putea munci mai bine ca voi.

Școlile de agricultură se vor deschide încurând. Noi vă dăm aci numele și locul școlii și voi socotiți unde puteți trimite copilul și scriți acolo, la școală, ca să vă dea lămuriri.

Școlile acelea sunt conduse numai de agromoni, cari au toată dragostea de a vedea ridicată pătura țărănească, în deșteptăciune și bună stare.

Numai, ascultați un sfat: când trimiteți copii la școală, să aveți în gând ca ei să vie inapoi în sat și să ajungă acolo oameni luminați și instăriți. Feriți-vă ca de foc de slujbele statului. Acolo copii voștri se pierd, fără să poată face ceva nici pentru alții, nici pentru ei. De cât să te pierzi printre mijlocașii orașului, mai bine să fi printre frunțașii satului.

A. D. Carabella

Școlile elementare de agricultură: *)

Avem în țară 10 școli elementare de agricultură:

La Drăghiceni, jud. Romanați, gara Caracal; Dobrogosta, jud. Argeș, gara Bascov; Dobrovăț, jud. Vâslui, gara Bârnova; Gemeni, jud. Mehedinți, gara Moșăței (Of. Cușmir); Lehliu, jud. Ialomița, gara Lehliu; Poiana Mare, jud. Dolj, gara Calafat; Sopot, jud. Dolj, gara Craiova; Ștefănești, jud. Vâlcea, gara Strejești; Grădinărie: Tigănia Dărmănești, jud. Prahova, gara Ploești; Rovine, jud. Arad, gara Rovine.

Aci copii intră dela 14 ani în sus, după ce au făcut clasele primare la țară. Să aducă actul de naștere, de vaccină, și certificatul dela școală. Să aibă haină și rufărie. Dacă sunt peste 25, dau un concurs și intră cei mai buni. Cei nesănătoși nu pot intra; Toată întreținerea privește pe Stat. Durata școlii este de doi ani. La școala de grădinărie dela Tigănia-Dărmănești (Prahova) se face trei ani.

Fiecare școală are pământul ei de cultură și este inzestrată cu toate instrumentele, mașinile și vitele necesare unei bune gospodării.

Venitul ce se va căpăta din cultura pământului, din vânzarea produselor recoltate, a legumelor, cum și a vitelor ce se vor prăși în timpul de școală, se împarte deopotrivă între elevii școlii, potrivit cu zilele lucrate de fiecare.

Din partea cuvenită fiecărui elev, i se va face îmbrăcăminte, iar restul i se dă după terminarea școlii.

Absolvenții acestor școli fac serviciu militar cu termen redus la un an, în condițiile art. 53 din legea de recrutare.

Ministerul, face cheltuieli mari și toate înlesnirile, în dorința de a convinge pe fiii acestei țări să se lumineze în știința plugăriei; îndemnăm deci pe toți sătenii să-și trimită fii la aceste școli.

Școlile inferioare de agricultură.

Mai avem 32 de școli inferioare de agricultură, horticultură, viticultură, și apicultură, la Alexandria, jud. Teleorman, gara Alexandria; Belcești, jud. Iași,

*) Probabil, după schimbarea de regim, se vor schimba și localitățile acestor școli, căci prea sunt aproape toate în vechiul regat. N. R.

gara Târgul Frumos; Brăhzești, jud. Dörböl; Ciăcova, jud. Timiș-Torontal, gara Ciăcova; Cözmești, jud. Cernăuți, gara Cozmeni; Cocorozeni, jud. Ofhei, gara Chișinău; Cupcui, jud. Cahul, Of. Leova; Drăgănești, jud. Vlașca; Filiși, jud. Dolj, gara Filiși; Geoagiu, jud. Hunedoara, gara Romioș sau Orăștie; Grinăuți, jud. Soroca; Lugoj, jud. Severin, gara Lugoj; Miercurea Ciucului, jud. Ciuc, gara Miercurea Ciucului; Mărculești, jud. Ialomița; Mulfatlar, jud. Constanța; Manzăr, jud. Tighina; Nuclei, jud. Dâmbovita, gara Nuclei; Părcari, jud. Cetatea Albă; R. Sărat, gara R. Sărat; Șimleu-Silvaniei, jud. Sălaj, gara Șimleu; Sf. Nicolae Mare, jud. Timiș-Torontal, gara Sf. Nicolae Mare; Suceava, jud. Suceava; Siret, jud. Olt; Turda, jud. Turda, gara Turda; Viziru, jud. Brăila; Zădăriciu, jud. Vlașca, Of. Crevedia; Horticultură: Curtea de Argeș, jud. Argeș, gara Curtea de Argeș; Dragomirești din Vale, jud. Ilfov; Turda, jud. Turda, gara Turda; Viticultură: Diosâg, jud. Bihor, gara Diosâg; Odobesti, jud. Putna, gara Odobesti; Saharna, of. Saharna, jud. Orhei; Valea Calugărească, jud. Prahova; Pomicultură: Bocicău, jud. Maramureș; Meserii agricole: Câmpeni, jud. Turda.

Condițiunile de intrare sunt aceleași: să fie fiecior de plugar, să aibă 14 ani, certificat de 4 clase primare, actele de naștere și de vaccină. Toți copiii dau examen de intrare în școală. Cei mai buni intră bursieri (fără plată), ceilalți plătesc 8000 lei pe an. Ei trebuie să aducă haine, albituri pentru corp și pentru pat, foarfece de pomi.

Durata cursurilor este 3 ani teoretic și 1½ an practic.

Absolvenții școlilor inferioare de agricultură sunt admiși la examen pentru intrarea în cele trei școli medii.

Absolvenții școlilor de mai sus primesc o parte din veniturile culturilor făcute pe moșia școlii.

Conform art. 53 din legea de recrutare, absolvenții acestor școli fac serviciu militar cu termenul redus la un an.

Ei au dreptul a fi înscriși în corpul agronomic.

Școlile mijlocii (medii).

Mai avem trei școli medii (mijlocii), una de agricultură la Roman, alta de viticultură și horticultură la Chișinău și a treia de horticultură la București.

Aci elevii trebuie să aibă 17 ani, 4 clase de gimnaziu sau o școală inferioară de agricultură, să fie sănătoși și să treacă un examen de: limba română, franceză, matematici, științele naturale și fizică și chimie, după programul clasei a 4-a de liceu.

Acte de naștere, de vaccină și certificatul de 4 clase de liceu.

Cei ieșiți întâiu la concurs căpăta bursă, cei din urmă plătesc 4.000 lei, în două rate, pe an. Cei

cari vin din școlile inferioare și nu reușesc la examen, pot face aci un an pregătitor, ca să poată reuși anul următor. Elevii reușiți trebuie să aducă haine și ruferie. În aceste școli elevii poartă uniformă.

Durata cursurilor, la școlile dela Roman și București este de trei ani cursuri teoretice și un an stagiul de practică: iar la școala națională medie de viticultură dela Chîșinău, este de 3 $\frac{1}{2}$ ani, cursuri teoretice și $\frac{1}{2}$ ani practică, la școală sau la instituțiile viticole din țară.

Elevii sunt admiși la examenul de absolvire numai dacă fac practică la instituțiile unde sunt repartizați cu aprobarea ministerului.

Absolvenții acestor școli au dreptul la serviciul militar cu termen redus de un an și la înscrierea în corpul agronomic.

Școlile de economie casnică.

Pentru îndumarea ficelor de plugari, avem în țară 16 școli de economie casnică la: Albești, jud. Sighișoara; Barcea, jud. Tecuci, gara Barcea; **Baia de Arieș**, jud. Turda; Bălătești, jud. Neamț; **Belint**, jud. Severin; Budișteni, jud. Muscel, gara Leordeni; Brătești, jud. Fălțiceni gara Pașcani; Bucecea, jud. Botoșani, gara Bucecea; Cocioc, jud. Ilfov, gara Periș; Ciorani, jud. Prahova, gara Ciorani; Vădeni, jud. Gorj, gara Tg.-Jiu sau Vădeni; Pietroșani, jud. Vlaşca, gara Giurgiu; Teiu, jud. Argeș, gara Petroaia sau Leordeni; Lăcăcești, jud. Suceava; **Folt**, jud. Hunedoara, gara Orăștie; **Porumbacul de jos**; **Sic**, jud. **Someș**; **Turda**, jud. Turda.

Fiecare din aceste școli, are localul ei propriu și este înzestrată cu teren, vite, instrumente agricole, material de țesut, unelte perfecționate, etc., necesare unei bune economii agricole.

Condițiunile sunt: etatea între 13 și 18 ani, actele de naștere, de vaccină, certificatul de clasele primare și certificat de bună purtare, dat tot dela școală. Dacă vin multe fete, se ține concurs, din limba română și aritmetică.

Durata învățământului este de 3 ani.

Părinții copilelor sunt obligați a-și lua angajamentul, legalizat de primăriile respective, că se obligă în caz când își vor retrage copilele, să restituie Statului toate cheltuelile făcute cu întreținerea lor.

Ficele de săteni cari nu au cursul primar terminat, și nu au etatea mai mare de 17 ani și au bună purtare, sunt admise să urmeze în mod practic: țesătoria și covoarele, croitoria și albiturile, bucatăria, spălătoria, sericicultura, agricultura, lăptăria, apicultura, cultura legumelor și a florilor.

Școlile practice.

Pentucă școlile de agricultură, de care vorbim mai sus, sunt prea puține, pentru o țară mare și formată numai din plugari și pentrucă fiecare fiu de plugar trebuie să treacă printr'o pregătire agri-

colă, Ministerul agriculturii a mai înființat școli practice de agricultură, pe lângă fermele și pepinierele statului, unde fii de plugari fac o ucenicie de 3 ani, pentuca să devină buni agricultori sau buni podgoreni.

Condițiunile de intrare sunt: vârstă între 13—18 ani, să fie sănătos, să aibă cursul primar. Actele: certificatul de școală, actul de naștere și de vaccină. Elevii trebuie să aducă un rând de haine și albituri de corp și de pat. Toți elevii sunt bursieri și li se dă toată întreținerea.

Fermele și pepinierele având și ateliere de dogărie, rotărie, fierărie, impletituri, lemnărie, curelărie, având și lăptărie, vie, grădini de pomi, de legume, duzi, stupi, etc., ucenicii pe lângă că învață de toate, dar se pot specializa în ceea ce au trageră de inimă și atunci sunt lăsați numai la bransa pe care și-o aleg, lucrând tot timpul sub supravegherea maeștrului.

Învățământul este mai mult practic; teorie se face numai iarna. Elevii trec cu rândul prin toate lucrările dela câmp și din fermă și prin toate atelierele.

Școlile practice dela fermele model.

Școlile practice de agricultură, sunt la fermele: Bazargic; Călărăși-Lichirești (Ialomia); Ciorani, (Prahova); Domnița (Râmnicul Sărat) gara Urleasca; **Făgăraș**; Fetești (Ialomia); Laza (Veslui); Ocolna (Romania); Pietroșani (Vlaşca); Silistra; Studina (Romania); Dobrovăț (Vaslui) gara Bărnova; **Hidig** (Salaj) gara Sărmășag; și **Comana** sau **Căciulata** (Făgăraș) gara Homorod.

Părinții pot scrie direct d-lor administratori ai fermelor, cari sunt toți agronomi, și cari au dragoste să aibe la ferme și să-i învețe, pe cât mai mulți fii de plugari.

Școlile practice dela pepinierele statului.

În afară de școlile practice de agricultură, de pe lângă fermele model, mai avem în țară încă 18 școli practice de viticultură și horticultură, pe lângă pepinierele Statului. Aceste școli sunt:

La pepiniera **Ceala-Arad** 24 elevi; Strehaia gara Strehaia, jud. Mehedinți, 12; Magerești, gara Copăcioasă, jud. Gorj, 6; Merișani, gara Merișani, jud. Argeș, 18; Pucioasa, gara Pucioasa, jud. Dâmbovița 12, Doicești, gara Doicești, jud. Dâmbovița, 12, Golești-Badi, gara Călinești, jud. Muscel, 6; Murfatlar, gara Murfatlar, jud. Constanța, 12; Istrița, gara Vintileanca, jud. Buzău, 32; Pietroasa, gara Ulmeni, jud. Buzău, 12; Pietrești, gara Focșani, jud. Putna, 12; Nicorești, gara Cosmești, jud. Tecuci, 12; Bârlad, gara Bârlad, jud. Tutova, 18; Vișan, gara Socola Albastră, jud. Iași, 18; Cotnari, gara Cotnari, jud. Iași, 12; Rădășeni, gara Fălțiceni, jud. Fălțiceni, 24; Bucovăț, jud. Lăpușna, 12; Bucovina-Sirăuți, oficiu; Clișcăuți, jud. Hotin, 12 elevi.

CRONICI.



— **A apărut catalogul** cărților care se află de vânzare la Institutul „Presa bună“, Iași, Str. Ștefan cel Mare, No. 56. El cuprinde toate cărțile catolice în limba română, apărute la Iași, Hălăucești, Blaj, Lugoj, Gherla, Oradea, Sighet și în alte locuri. Acest Catalog se trimite **gratis** oricui îl va cere printr'o carte poștală și își va da exact și lămurit adresa. Scrieți imediat la adresa: Institutul „Presa bună“, Iași, Str. Ștefan cel Mare, No. 56.

— **Lupta pentru școală.** Școala este cheia viitorului. Celce are școala în mână, acela e stăpânul viitorului. De aceia înțelegem de ce se dă o luptă înverșunată pentru școală între partidele adverse. Socialiștii din Austria tind cu tot prețul să pună mâna pe școli, pe învățământ. În Franța școala e în mâna francmasonilor și a liberalismului anticlerical. Bieții francezi, acuma luptă din răspuțeri pentru dărânarea învățământului laic și introducerea școalelor libere. În cale le stau însă învățătorii liberconugetători, cari urăsc tot ce e biserică și religie. E interesantă o statistică despre spiritul și mentalitatea învățătorimii din Franța. Franța are 120.000 învățători, din aceștia 12.000 aparțin partidului comunist, 70 de mii sunt în sindicatul radical cu deviza: „Învățământ laic! Școala pentru învățători!“ Numai 38 de mii aparțin asociațiilor mai puțin revoluționare. Aceste fapte ne pot servi și nouă de învățătură. Nouă ne prea place să imităm întru toate pe Francesi. Acuma suntem pe cale. D-l fost ministru Dr Anghelescu ne-a fericit cu un învățământ secundar laic, cu morală laică. În cursul normal religiei abia i-se dă ceva atențiune începând cu clasa IV. Învățătorimea în mare parte n-ici până acuma nu a prea fost mare prietenă cu biserica și religia. Vrem să o facem dușmană de tot înstrăinându-o dela religie și biserică? Aceasta poate fi ținta francmasoneriei, dar nu a unei țări în mare majoritate creștină.

— **Salarizarea clerului în Belgia.** Les „Nouvelles Religieuses“ din 1 Septembrie 1928 publică date despre salarizarea clerului, aprobată de camera deputațiilor cu 82 voturi în contra alor 47, și 10 abțineri. Arhiepiscop: 100.000 fr. anual; episcop 80.000; vicar general arhiepiscopesc, 30.000; vicar general episcopesc, 28.000; canonic arhiepiscopesc, 18.000; canonic episcopesc, 17.000; secretar arhiepiscopesc, 15.000; secretar episcopesc, 14.000; paroh. de clasa I, 12.000; paroh. de cl. II, 11.000; administrator 10.000; capelanii 9.500 fr.

În Franța, legea separării a suprimat salarizarea clerului din partea Statului, impozitul cultural (denier de cult) acopere întru-câtva și asigură existența clerului, dar în unele dieceze, nu se urcă nici măcar la leafa unui cantonier. În Alsacia guvernul salari-

rează pe preoții în modul următor: episcopii primesc 60.000 fr; vicarul general 25.000; canonicii 20.500; secretarul episc. 15.500 până la 25.000; parohul 13—16.000; administratorul 12—16.000; capelanii 7—8.000.

În Italia francmasono-liberală de mai înainte preoții aveau de suferit mult în urma salariului nesuficient ce-l primeau. Acum sub fascism s'a schimbat spre bine. Cum vedem toate țările civilizate îngrijesc de o salarizare cinstită a clerului, o renumerație pentru aportul cultural și moral ce-l aduc țării.

— **Martirologiu chinez.** Iată lista misionarilor morți în Cina în ultimii ani, victimele prigonirilor și-ale anarchiei:

Pr. Melotto, franciscan ucis în Hupoh, 21, IX. 1923

Pr. Achile Scenen, Mis. Scheut, ucis de soldați în 25 XII. 1923;

Pr. Pitton M. E. omorît în 4, II. 1924;

Pr. Aurel Maignéz, O. F. M. ucis de soldați în Honan, 3-VIII—1926:

Pr. Fr. Lauwens, Mis. Scheut, ucis lângă Si-wan-Tse, în 20-VIII—1926;

Pr. Dugout și Vanara, iezuiți, uciși de soldați în Nanking la 24-III—1927;

Pr. Iosif Hou, preot chinez, ucis în 20-II. 1927

Pr. Van de Boch, ucis împreună cu 6 creștini chinezi în Septembrie 1927;

Pr. Alex. Iuliette, ucis în înzula Hai-Nan, în Ianuarie 1928.

Tendințe de reformă în Turcia. Guvernul turc a întemeiat de 3 ani o facultate teologică la Constantinopol cu scopul de-a studia chestiunea modernizării mohamedanismului în Turcia. Proiectul pentru reformă a fost deja înaintat ministerului de culte în Angora. Iată câteva puncte din proiect:

1. De-a pune în moschee, bănci și scaune cum e în uz la creștini și alte decoruri moderne.

2. De-a permite, ca vizitatorii și credincioșii să poată intra în moschee fără de-ași depune ghetetele, numai să fie curate.

3. Folosirea limbei turcești la slujbele religioase în locul celei arabe.

4. Reformarea și modernizarea cantului „imam“ și „muezim“-ilor.

5. Reformarea și modernizarea rugăciunilor.

6. Folosirea instrumentelor muzicale moderne în moschee.

7. Reformarea și modernizarea predicilor.

8. Traducerea coranului din arabă în limba turcească.

Tot acum vestesc gazetele că în Turcia s'a introdus alfabetul latin.

— **Cel mai răspândit ziar.** Cel mai răspândit ziar din lume atât pentru tiraj cât și pentru exemplarele vândute este ziarul englez „Daily News“ În luna August a. c. au fost vândute 1,940.245 de exemplare la zi.

BIBLIOGRAFIE.



— *Psychologia speculativa, In usum scholarum. Auctore Jos. Fröbes S. I.* 2 tomii. 8^o Freiburg im Breisgau-Herder 1927.

Numele P. Fröbes și lucrările științifice ale S. Sale pe lângă Psihologiei sunt cunoscute chiar între specialiști. Manualul lui de Psihologie experimentală (2 vol. ed. 2. Freiburg i. Br. 1923) a fost primit cu bunăvoință din partea critice științifice și a fost recunoscut de cel mai bun manual ba chiar a fost tradus în limba engleză și spaniolă. În opul de față învățatul Părinte ne dă în două tomuri mici pe c. 600 de pagini un manual al filosofiei scholastice speculative, întemeiate cu totul pe filosofia empirică. Tot materialul noetic al științei antice se propune aici într-o frumoasă armonie cu rezultatele științelor moderne, pe scurt și lesne de priceput. Ideea principală a autorului eră a realiza gândurile marelui Pontifice-filosof Leon XIII și a lăți rezultatele științelor antice prin cele moderne, potrivit cu principiul școlii din Louvain, întemeiate de Cardinalul Mercier, „*novis auqere vetera*”. Îndeosebi stăruiește autorul să combineze știința pozitivă cu speculația metafizică, care concepție este singura dreaptă, înțeleaptă și executată chiar de Aristotel filosoful cel mai mare. Tomul întâiu tratează despre chestiunile universale ale psihologiei animalice d. p. despre instinct, despre priceperea animalică și despre refutațiunea materialismului, apoi hotărăște mai de aproape operațiile deosebite ale vieții sensitive, mai ales ale priceperii sensitive, pentru care știința pozitivă ne dă sprijinul cel mai însemnat.

Tomul al doilea tratează despre psihologia intelectuală și cuprinde trei tratate mari: despre viața minții, a voinței, mai ales despre libertate, și în deosebi despre sufletul omenesc însuși. Substanțialitatea lui, firea spirituală, nemurirea, relația mutuală a sufletului față cu trupul se iau în considerația cea mai strict-științifică.

Mai înainte de toate cartea este destinată ca manual pentru academii și Seminarie, în care filosofia scholastică se explică în tot amplitudul ei. Afară de aceasta cartea va fi de folos tuturor acelor, cari doresc a-și face o judecată, într-o cât psihologia tradițională se confirmă, se îmbogățește și se îmbunătățește prin științele moderne. Tutora acelor, cari au interes pentru chestiunile apologetice, legate cu psihologia, se dau într-aceste cărți lămuriri multe și însemnate prin combaterea efectivă a protivnicilor.

— *Philosophia naturalis, In usum scholarum, auctore Carolo Frank S. I.* 8^o XVI și 365 pag. Freiburg im Breisgau, 1926. Herder.

Opul de față în prelucrarea sa cu totul nouă este tomul al treilea al marelui curs filosofic (cursus philosophicus in usum scholarum) editat din partea profesorilor germani ai Societății lui Isus în Colegiile de Valkenburg și de Prellaih. Părintele Frank este un biolog renumit, ale cărui cărți biologice, scrise în urma studiilor personale au dat multe rezultate îmbucurătoare.

În cartea de față el prezintă filosofia naturală universală pe fundamentul scholastic și la înălțimea științelor moderne. Cartea întreagă are două părți: Partea întâie tratează despre firea lumii corporale, atât în general cât în feliuritele ei gradajuni. Metoda, de care autorul se ține, este analitico-sintetică, empiri o-rațională. Punctul lui de esire sunt însușirile sensibile ale lucrurilor, din cari el trage concluziuni spre a ne arăta esența și natura lor. Rezultatele științelor empirice, ca ale fizice, ale chimiei sunt totdeauna punctele de esire și se lățesc prin speculațiunea filosofică. Se pare însă, că în critica doctrinei aristotelico-scholastice despre constituția internă a lumii corporale, și mai ales a lumii anorganice, merge prea de parte. Afară de această, deși a preluțat o literatură veștă, lasă la o parte și nu ia în considerație, pe cei mai mari filosofi naturalistico-scholastici ca Nys și Gredt

care au desvoltat și sprijinit hylemorfismul în chipul științific cel mai solid.

De valoare foarte mare este partea a doua a cărții „*De evolutione historica organismorum*”, în care chestie autorul ca biolog este specialist bineorientat. Ai-i se refutează teoriile extreme evoluționistice ale lui Darwin și ale lui Lamack, dar autorul admite o oare care evoluție teologică la unele grade ale organismelor, întemeiată însă pe un fundament cu totul empiric. Evoluția omului din lumea animalică se combate ca absurdă.

Cartea se deosebește printr-o metodă foarte clară și va fi folositoare nu numai pentru academii și pentru Seminarie cari stau pe înălțimea academiilor, ci și pentru usul privat al persoanelor culte.

V. S. S. I.

CATEHISMUL FRANCEZ

în imagini, format mare, se mai găsește la Seminarul teologie gr. cat. Parcul Ștefan cel Mare 8. cu 250 Lei exemplarul. — B în pentru intuționat studiul religiunii !!

Cea mai bună carte de lectură spirituală Școala iubirii lui Isus Hristos

de Sf. Alfons.

Costă 60 Lei la traducător: Dr. Demetriu Chiș, Oradea, Str. Ciorogar No 2.

Atențiune!

Atențiune!

Cea mai bună carte de rugăciuni este
MÂNGĂIEREA CREȘTINULUI

de IOAN GENT

ediția VI. revăzută și îmbogățită. În pânză costă 80 Lei exemplarul. La comenzi până la 40 ex. 10% rabat, peste 40 20% așa că vine cartea în 72 resp 64 Lei.

Avem exemplare în piele cu 140, 180, 300, 400, 450 Lei ex. legate în Cehoslovacia. La aceste se dă la comenzi de peste 10 ex. numai 10% rabat. Comandați la Administrația „Vestitorul” Oradea, Parcul Ștefan cel Mare 8.

HÖNIG FRIDERIC ARAD

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

Fondată la anul 1840.

La comandă fabrică clopote de orice mărime din cel mai curat bronz pentru clopote pelângă garanță mare și cu prefișarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiată.

Rechizite și scaune de fer pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Condițiuni avantajoase de plată.

